

Innehållsförteckning

- 1 Intervjuer
    - 1:1 Resumé av intervju med Lasse
    - 1:2 Resumé av intervju med Bosse
    - 1:3 Resumé av intervju med Peter
  - 2 Gruppdiskussion
  - 3 Egna reflektioner
    - 3:1 Joannas reflektioner
    - 3:2 Katarinas reflektioner
    - 3:3 Saras reflektioner
  - 4 Litteraturförteckning
- Bilaga

Resumé av intervju med Lasse

Lasse (obs, ett fingerat namn) 55 år. Säljare, (kemiingenjör) har ett eget företag. Växte upp med mamma, pappa och en bror. Ekonomiskt sett hade de det mycket bra, medan det var sämre ställt rent känslomässigt. Man pratade aldrig om känslor, "locket på". Lasse fick tidigt lära sig att "hantera" känslorna genom att vara omgivningen till lags.

Det fanns inga missbruksproblem i hemmet. Han hade en farfar som drack mycket men de träffades aldrig. Två morbröder fanns med i bilden, en dog i alkoholrelaterad sjukdom och en slutade att dricka helt så småningom.

Lasse är själv övertygad om att "inkörsporren" kom vid 15 årsålder. Det var den första kontakten med alkohol och han fick en omedelbar känsla av mod gentemot tjejerna, ("de där konstiga djuren), nervositeten försvann.

Sin hustru träffade han tidigt och de fick två barn som idag är 24 och 26 år gamla. Det fanns gott om alkohol i samband med fester och övriga tillställningar. Det fanns nästan inga tillställningar utan alkohol och det dracks en hel del med kollegor i försäljarbranschen. Han valde också personer att umgås med utifrån hur deras alkoholkonsumtion var för att kunna legalisera sitt eget drickande. Han blev efter ett tag mästare på att hitta på ursäkter för sitt drickande. Känslor såsom oro i magen, stress, ilska, sömnlöshet m. m. hanterade Lasse med "en" whisky.

Lasse ville ständigt vara medelpunkten och var väldigt manipulativ. Signifikativt för alkoholisten – han har alltid rätt! Vilket kan vara påfrestande för hans omgivning.

Hans hustru och barn blev s k. medhjälpare, duktiga på att dölja för omgivningen om deras make/pappas alkoholmissbruk. Drickandet ökade alltmer. Missbruksproblem utan att själv förstå det vid ca 40 år. Hustrun tjatade på honom alltmer. Barnen pratade om att pappa hade "araget" i rösten när han drack. Men han själv tyckte bara att det var fel på omgivningen. Lasse vände sig till en terapeut, för att tillfredsställa omgivningen. Han kände sig "låst och inträngd" i ett hörn. Terapeuten berörde mycket ömma punkter som blev oerhört smärtsamma. Blev enormt ilsken efter besöken. Behovet var så stort, insåg inte att han själv hade del i det hela.

Insåg själv sin missbruksproblematik vid 49 år. Efter att ha druckit i fyra dygn på ett hotellrum.

Fick några veckors behandling i Malmö. De fjorton första dagarna var oerhört jobbiga men det gick! Är nu nykter alkoholist sedan sex år tillbaka men tar en dag i taget. "Min prognos är: återfall", extra storrisk vid vissa tidpunkter.

Resumé av intervju med Bosse

Bosse, född -39. Nykter alkoholist sedan 20 år tillbaks. Aktiv inom Länkarna. Började dricka som 13-åring tillsammans med "gänget", fick kickar av drickandet, var egentligen en blyg kille som nu kände sig modig och stark. Fick tidigt minnesluckor men detta var något som braverades med – "Jag var så full igår, jag kommer inte ihåg nånting! Många av Bosses gamla drickarkompisar är idag döda p.g.a alkoholen.

Bosse började jobba vid 15-årsålder som plåtslagarlärling. Det förekom sprit i jobbet, chefen drack och bjöd ofta på sprit under arbetstid. Bosse säger idag att – "Tänk, där kröp vi på tak

och ställningar högt upp i luften och var berusade. Vad som helst kunde ha hänt” Bosse har haft tur. Även när han har kört bil onycter. Han kunde dricka en 75:a sprit och sen sätta sig i bilen och köra. Men ingen olycka har hänt förutom att han blivit tagen av polisen för rattfylleri. Vid 20-25-års ålder så var Bosse alkoholist, men han kunde inte erkänna det. Han skaffade familj och gjorde ett litet uppehåll med drickandet när de fick barn. När de köpte hus började Bosse dricka igen för att orka med. Han började gömma sprit och planera för hur ofta han skulle kunna dricka sprit. Spriten blev nummer ett i Bosses liv. Han började missköta jobbet, det blev skilsmässa och han fick lämna huset. De sista åren var han sjukskriven. Bosse tycker att det är värre för de anhöriga än för den som missbrukar. Han har idag god kontakt med sin son som ej missbrukar. Bosses mor var helnykterist, men fadern drack ibland och blev senare i livet, efter att Bosse flyttat hemifrån, alkoholist. Bosse säger att spriten var som den stora kärleken, något han måste ha och som det var mycket svårt att ”göra slut med”. Man blir väldigt egoistisk som missbrukare säger Bosse. Man skall bara ha och ha och det är en lång procedur att bryta ett mönster”.

En morgon vaknade Bosse av att han spydde blod. Då blev han riktigt rädd för första gången. Han hade då under en längre tid bara legat i sängen och druckit alkohol. Han brydde sig inte om något annat än att få dricka. *”Jag var 40 år och höll på att suppa ihjäl mig helt enkelt!* Han blev inlagd på lasarettet och läkarna ställde ultimatum. Bosse berättar att när han till slut gav upp, kapitulerade inför sitt missbruk så var det som en befrielse. Han kunde tillslut erkänna för sig själv att han var alkoholist och att sluta med drickande har bara gett honom vinster. *”Det är som att födas på nytt. Jag gläds åt minsta lilla sak i vardagen som jag kanske inte ens såg förut säger Bosse. Det är nästan som en religiös upplevelse!”* Bosse har haft kortare återfall, men har nu varit helnykter i 20 år. Det var hans mor som rekommenderade honom att ta kontakt med Länkrörelsen och det var där han träffade sin nuvarande fru. Hon är ej missbrukare. Genom Länkarna kan man få stöd, råd och hjälp och Bosse är ofta ute och talar med ungdomar om alkohol. Bosse tror på total avhållsamhet från alkoholen om man varit alkoholiserad. *”Annars startar man där man slutade”* säger han. Det som Bosse funderat mest på under alla år är varför ingen förutom familjen sa något under hela tiden som Bosse drack. *”Det hade ju varit ett sätt att bry sig.”* Men Bosse tror att många är rädda och inte vågar lägga sig i andras liv.

Resumé av intervju med Peter

Peters föräldrar skiljde sig när Peter var 6 år gammal. Föräldrarna splittrades även rent geografiskt. Peter beskrev sin pappa som en arbetsnarkoman och sin mamma som psykiskt sjuk och alkoholiserad. Peter hamnade i ett utanförskap i skolgången, vilket i tredje klass resulterade i att han blev mobbad. När han var nio år började han sniffa thinner som ett sätt att slippa utanförskapet. Debuten blev odelat positiv då han i ruset slapp alla känslor som för honom var svåra att hantera. Sniffningen pågick, om än inte dagligen, upp till 15-16 års ålder då Peter hittade haschet som då ansågs mer ”rumsrent” än att sniffa. Han drack också alkohol men var inte helt positiv över effekterna. Alkoholen gjorde honom aggressiv och okontrollerbar medan haschet enbart gjorde honom lugn, och ingav en känsla av trygghet.

Efter skolan fick Peter jobb som snickare. Han drack och rökte på onsdag, fredag, lördag men insåg inte att det var missbruk. Han fann en gemenskap bland andra som drogade vilket resulterade i ett vardagsmissbruk av hasch. Han fann även amfetamin vilket blev hans partydrog. Med amfetaminet kom också självförtroendet. Han träffade sin första flickvän, de

skaffade barn och hus och levde enligt Peter ett Svenssonliv. Den enda skillnaden var att han rökte hasch, drack enöl då och då samt att han festade på amfetamin. Han inser inte då att han har missbruksproblem, eftersom han inte injicerade, vilket ”narkomaner gör”.

Flickvännen konfronterade Peter i hans missbruk. Han kontrade med att påvisa hennes psykiska diagnos, vilken han egenhändigt hade ställt efter att ha lusläst två psykologiböcker. Familjen lämnar honom och det blev en nedåtgående spiral i Peters missbruk, då han inte längre behövde visa en fasad för någon och markservicen försvann. Att vara dropåverkad blev ett normaltillstånd och Peter accepterade offerrollen till fullo. En nära vän konfronterade återigen Peter med missbruket och han gick motvilligt med på ett NA (Anonyma Narkomaner)-möte. Han gick på mötena i sex månader, avhöl sig från alkohol och amfetamin men inte hasch. Efter en tid gick han in i en ny relationen och den relationen blev hans nya drog. Paret blev gravida men Peter återföll i missbruk efter en blöt fest med jobbkompisarna. Han kraschade bilen när han var påverkad och vände sig återigen till sin gode vän för hjälp med det rent praktiska. Denne konfronterade återigen Peter med missbruket och då kom även insikten till Peter.

Han började återigen gå på AA och NA-möten och i insikten så välde känslorna av skuld, skam och ångest fram. Efter 1 år vågade han försöka sig på att leva ett ”normalt” liv. Han blev medveten om att beroendet var symtom på hans inre känslor och rädslor. Flickvännen som tog på sig en hjälparidentitet, fick svårt att hantera Peters drogfrihet och ställde ultimatum till Peter att välja mötena med AA och NA eller familjen. Peter gör valet att lämna denna kvinna, vilket blir första gången han fick tackla känslor utan att ta till droger. Peter kom att jobba mycket med 12-stegsmodellen och efter 2 års drogfrihet gick han självmant in i behandling. Insiktsterapin lärde honom att han som människa kan göra val att lita på människor. Han inser också att det är hans handlingar som kommer att räknas inte hans ord vilket blev en stark upplevelse för en narkoman som spenderat livet med att manipulera folk med ord.

Peter är idag 44 år gammal. Han har fyra barn med vilka han har fin kontakt, men lever inte i någon relation. Han säger att hans fyraåriga dotter är hans största läromästare i konsten tillit. Han har däremot mycket lite kontakt med sina föräldrar och syskon. Ingen av de andra syskonen har missbruksproblematik.

Protokoll från gruppdiskussionen

- 1) Då alla i vår referensgrupp var män är det svårt att peka på eventuella likheter och skillnader i användandet av alkohol och narkotika. Dock tror vi att det generellt sett är mer accepterat för en man att dricka alkohol än för en kvinna i motsvarande situation. Det finns i vårt samhälle uttalade såväl som outtalade könsförväntningar som det till stor del levs upp till (Theodore Goldberg, Narkotikan avmystifierad sid 91). Kvinnor faller också lättare in i hjälparidentiteter i förhållanden med missbrukande män, medan motsatsförhållandet torde vara ganska ovanligt.
- 2) I ett av intervjufallen finns en tydlig traumatisk händelse (föräldrarnas skilsmässa) vid 6 års ålder med påföljande uppbrott och isärdragande av såväl de geografiska som de känslomässiga banden till fadern. Personen i fråga har inga barndomsminnen före denna händelsen. Då det finns missbruksproblematik i hela familjebilden kan man karaktisera det

som en dysfunktionell familj. Det är dock svårt att påvisa att en enskild händelse leder till missbruk (Tom Leissner, Alkohol sid 81). Snarare är det så att det är tre olika faser som gör den här pojken till missbrukare. Det är dels den tidiga störningen i samspelet mor/far-barn (mamman psykiskt sjuk alkoholiserad, fadern arbetsnarkoman som distanserade sig från familjen). Utstöttningsprocessen då pojken var mobbad från tredje till nionde klass samt antagandet av en narkomanidentitet; han hittade en gemenskap bland andra som använde droger och blev där socialt accepterad (Jan Ramström, Narkomani: orsaker och behandling sid 84-85).

Den andra intervjupersonens familj var på ytan stabil, men personen upplevde ett starkt tabu kring att prata om känslor.

I alla tre fallen var det helt och hållet socialt accepterat med alkohol på och i kring arbetet. Något som i sin tur ökade konsumtionen då det var accepterat att dricka i goda vänners lag (Tom Leissner, Alkohol sid 98). I två av fallen finns också ett tydligt inslag av social inlärning. Personerna har druckit för att på ett smidigt sätt kunna närma sig det motsatta könet och för att få ett ökat socialt anseende (Tom Leissner, Alkohol sid 89).

- 3) I alla tre fallen stegras konsumtionen succesivt. I ett fall kom fler droger in på arenan. Planering kom med i bilden och de dricker/droger inte längre enbart i sällskap med andra utan det sker även i ensamhet. Alkohol/drogen blir den stora kärleken. Intervjuobjekten medger att de vid den här tidpunkten inte hade uppfattningen om att de befann sig i ett missbruk. De skötte jobb, hygien, ekonomi på ett tillfredsställande sätt. (Tom Leissner, Alkohol sid 166). De anhöriga blev i detta medberoende, vilket rättfärdigade deras fortsatta missbruk. Hustrun och ibland barnen höll fasaden snygg utåt, skötte tvätt, huset, maten etc. De täckte upp för mannen när han var i dåligt skick (dvs full, bakfull, påverkad). De vände skammen inåt i familjen och höll fasaden intakt utåt. Theodore Goldberg säger i sin bok Narkotikan avmystifierad ”ingen försöker hitta en lösning på ett problem som man inte vet att man har”.
- 4) Rädslan för att förlora familjen och/eller livet blev den största motivatorn för att bryta med missbruket, för de två i våra intervjuer som haft alkohol som huvuddrog. Personerna lyckades också med detta genom stöd från Länkarna, familjen samt i ett av fallen en specifik terapeut (Tom Leissner, Alkohol sid 185). Nykterheten upprätthålls med stöd av AA (Anonyma Alkoholister). Mannen som även missbrukar narkotika konfronteras i sitt missbruk av en kamrat som själv genomgått behandling för drogmissbruk. Det lyckades dock inte första gången då han avhåller sig från alkohol och amfetamin men inte ser haschet som en drog, vilket gör att han fortsätter röka hasch. Vid andra omgången kommer han till insikt genom mycket arbete med 12-stegsmodellen (Tom Leissner, Alkohol sid 171-172). Efter två års drogfrihet gick han självmant in i behandling. Han genomgick insiktsterapi med en stark förlitning på terapeuten (Tom Leissner, alkohol sid 185, 189-190)

Alla tre intervjuobjekten tror på total avhållsamhet, ”noll tolerans”, något som inte alla forskare verkar vara överens om (Lars Lindström, Val av behandling för alkoholism 23:1)

Joannas reflektioner

Jag ringde till AA och fick lämna ett meddelande på telefonsvararen, namn och telefonnummer. Jag blev senare uppringd och fick en tid för intervjun, blev hembjuden, ("då sätter jag på kaffe ..."). Jag fick ett mycket fint bemötande.

Om jag hade några fördomar om hur alkoholister skulle se ut och vara så försvann de när jag mötte Lasse. Han var proper, hade eget företag och ett stabilt äktenskap sedan många år. Man kan undra om förhållandet hade varit omvänt att hustrun hade missbrukat istället, hade då Lasse stöttat sin hustru i "vått och torrt"? Jag tror tyvärr inte att den sannolikheten är så stor. Jag förundrades över att han var så villig att dela med sig av sina egna erfarenheter.

Katarinas reflektioner

Jag fick kontakt med Bosse via Aktiva Länkens hemsida på nätet och vi gjorde sedan intervjun via telefon p.g.a det geografiska avståndet mellan oss. Jag hade innan haft lite tankar om hur det skulle kännas att intervjua någon via telefon, det blir ju inte det samma som att mötas och se varandra, men det gick förvånansvärt bra. Mycket tack vare Bosse som var väldigt tillmötesgående och inte rädd för att öppna sig och berätta om sitt liv som alkoholist. Det jag kommer att minnas mest från vårt samtal är hur glad och positiv Bosse lät inför sitt liv idag. Just detta att han tar till vara minsta lilla sak i vardagen. Det är ju sånt som alla människor borde göra, men inte alltid gör. Man måste kanske ha stått där vid avgrundens kant och vacklat, för att verkligen kunna se vad man annars skulle ha missat.

Saras reflektioner

Peter var schablonbilden av en narkoman, lite halvsjabbbig och tänder som oblygt fattades mitt i munnen. Men det var ett stort hjärta som öppnades och det var ett värmande samtal som handlade om mycket elände. Han motsvarade även på många andra sätt min föreställning av en missbrukare. Uppväxt med alkoholiserad mamma och lite kontakt med pappa, mobbad och utstött redan i skolan. Han hade hela sitt liv fått signaler om att inte duga, från familj, skolan och från samhället. Allt detta och lite till sammantaget skapar inga hela människor, och den helheten har Peter sökt under större delen av sitt liv genom olika substitut.

Det var svårt att under gruppdiskussionen göra jämförelser mellan våra tre olika intervjuobjekt då två hade alkohol som huvuddrog och "mitt" föremål för intervjun hade en längre väg på drogtrafikleden. Det var dock en nyttig erfarenhet och diskussionen drog ut till flera timmar, enbart för att det var så intressant. Vi hade ändå fått ta del av dessa människors inre liv, de pratade med oss om saker som de kanske inte hade berättat för deras egen inre krets.

Peter arbetar idag i den egenstartade föreningen Våga va. En förening som har blivit en samlingspunkt för fd narkomaner.

Litteraturförteckning:

Tom Leissner (red)	Alkohol	Studentlitteratur	1997
Theodore Goldberg	Narkotikan avmystifierad	Academic public of Sweden	2000
Jan Ramström	Narkomani	stenciler	
Lars Lindström	Val av behandling för alkoholism	stenciler	